

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
☞ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ☞

ÅRGÅNG 11
NOVEMBER
1924

PUB

ALLA DAMER BÖRA SE VÅRT STORSTILADE URVAL AV
KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD, SPORT OCH RESOR

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.

Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

Paul U. Bergströms ^{A/B}

74 DROTTNINGGATAN 74

DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund

Malmorgsgatan 3, STOCKHOLM

Telefon: 244 88. Norr 244 19

Familjerätt. Hyresärenden.

Testamenten. Bouppteckningar.

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

Advokat

Eva Andén

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.

Lilla Vattugatan 14, Stockholm

Tel. 75 76, 75 92, Norr 183 36

*Familjerättssaker, Testamenten,
Boutredningar, Hyressaker,
Rättegångar.*

*Juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar.*

FLICKORNAS YRKESUTBILDNING,

Rådgivare vid val av yrke.

Pris 1 Kr.

I bokhandeln eller å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm.

Ledig annonsplats!

Telefon

539

Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG XI

NOVEMBER 1924

HÄFTE 9

Esseldes testamente.

Den 3 december infaller 40-årsdagen av det så länge och omsorgsfullt planerade mötet i Läkarsällskapets dåvarande sessionssal vid Jakobsgatan i Stockholm, som resulterade i Fredrika Bremer-Förbundets stiftande. Med osläkkelig energi och oförtröttad kraft hade Sophie Adlersparre genom svårigheter, motstånd, liknöjdhet och kritik fört fram sin idé att förena i ett förbund över hela landet de som intresserade sig för och ville medverka till kvinnofrågans lösning. Den dagen framlades hennes stora tanke till praktiskt genomförande och den samlade kring sig som närmast aktivt verksamma för dess syften en krets av framstående representativa kvinnor och män. Tillsammans med henne invaldes i styrelsen Ellen Ankarsvärd Lilly Engström, Mina Forsell, Ebba von Hallwyl, Gertrud af Klintberg (d. ä.), Sophie Whitlock, hovintendenten A. Börtzell, riksantikvarien H. Hildebrand, doktor Carl Nyström, bankdirektör Henrik Palme, doktor Gustaf Sjöberg och som dessas ersättare bl. a. Ellen Fries, Therese Gyldén, Gustafva Hjelmrus, Anna Roos, Anna Sandström, Ernst Beckman, Carl von Friesen, L. H. Åberg. Bland närvarande denna minnesrika

kväll märktes Viktor Rydberg och Claes Lundin, Rosalie Olivecrona, Hilda Casselli, Eva Fryxell. Ellen Key, som varit fru Ankarsvärd behjälplig att pröva, gilla — och kritisera det första av Esselde framlagda programmet för förbundets blivande verksamhet, syntes däremot ej. Men S. A. Hedin levererade en förpostfäktning mot det i förväg uppgjorda programmet och avlägsnade sig demonstrativt då hans synpunkter ej accepterades.

"Denna plan betraktar jag som ett testamente till mina landsmaninnor och vill därför gärna ha den så klokt och praktiskt uttänkt som möjligt", hade Esselde under sitt förberedande arbete med saken skrivit till den därav varmt intresserade Fredrika Linnell. Med ospard möda, omtanke och klokhet hade hon också sökt lägga allt till rätta för starten, och riktlinjerna för det blivande förbundets verksamhet hade underställts ett antal omdömesgilla personers prövning och ingående undersökts innan de definitivt uppdrogos. Väl hade hon därvid offrat en del av sin ursprungliga idé i den mån hon insett den praktiska lämpligheten att rikta in företaget i överensstämmelse

med från annat håll tillkomna synpunkter, men som helhet var och förblev friherrinnan Adlersparre skaparen och organisatorn av Fredrika-Bremer-Förbundet.

Det konstituerande mötet gjorde endast några smärre ändringar i de föreslagna stadgarna, den väsentligaste på Viktor Rydbergs tillskyndan, som icke fann det lämpligt att där fastslå att förbundet skulle äga "ett organ inom pressen för den svenska kvinnans reformsträvanden" utan önskade formuleringen ändrad till: "genom tryckpressen verka för förbundets ändamål".

Vad ville i själva verket Esselde med den organisation hon skapat fram och som nu började träda i verksamhet?

Svaret ligger koncentrerat i det namn hon funnit åt den — och som hetsigt bekämpades på ett föregående möte under motivering bland annat att löje skulle spridas över sammanslutningen genom att ge åt den "en föråldrad romanförfattarinnas namn".

Så pass hade man reda på Fredrika Bremer på det hållet!

Esselde visste något om henne. Det torde inte varit utan sammanhang med vartannat att *Tidskrift för Hemmet* startades några år efter sedan Fredrika Bremers *Hert* kommit ut och att den ena av redaktörerna, Rosalie Olivecrona, om än anonymt, varit en av dem som i pressen uppträtt till försvar av den samhällsomstörtande boken, kring vilken en indignationsstorm växte och växte. Självt hade Esselde i sina strävanden genom tidskriften mötts av Fredrika Bremers varma intresse och förstående när denna kom hem från sina fem-

årsvandringar i "Gamla Världen". Fredrika såg i *Tidskrift för Hemmet* ett av de tecken på stegrad samhällelig livaktighet som hon med glädje annoterade vid sin hemkomst, och att det var kvinnor som här gingo i bräsch för idéer som hon själv levde för, gav henne framför allt en intensiv tillfredsställelse. Redaktrisen av *Tidskrift för Hemmet* hade också så allt emellanåt varit med i den krets av äldre och yngre liktänkande vänner som Fredrika efter återkomsten från den långa resan då och då samlade i hemmet vid Övre Bangatan — hennes sista i Stockholm och som av en sällsam tillskyndelse fått till visavi det nystartade Högre Lärarinneseminariet, den realiserade Hertha-skolan om man så vill! Esselde hade således varit i beröring med Fredrika Bremer själv, personligen mött hennes viljerika, levande sjä! Signaturen F. B. hade också vid flera tillfällen lyst i tidskriften.

Kontakten hade emellertid inte varit alldeles utan slitningar. En viss reservation eller kritik mot Fredrikas radikalt kompromissfria uppfattning hade på somliga punkter gjort sig gällande från Esseldes och tidskriftens sida. Mellan Fredrika Bremer och Esselde kunde dock detta ej resultera i främlingskap, allt småaktigt räknande var här å ena sidan uteslutet och å andra sidan fanns mellan dessa två som helhet taget en allt för stark intressegemenskap samt förstående för att något skulle komma verkligt skiljande emellan.

När stunden kom för Esselde att föra fram sin stora associationstanke gjorde hon det även i *Fredrika Bremers* namn. Det mötte, som redan

nämnts, gensaga, men Esselde bör inte haft svårt att parera denna. Hon måste sannerligen haft skäl tillreds för sin mening.

Med namnet *Fredrika-Bremer-Förbundet* knöt Esselde för all tid samman sin organisations syfte med det samhällseliga ideal *Fredrika Bremer* stått upp för: hennes "Utopia för statslivet" som var "huvudsakligen byggt på kvinnans befrielse och upphöjelse genom lag och samhällsanda till sin rätta mänskliga ståndpunkt..." Esseldes testamente till sina landsmaninnor var att taga upp kampen för frigörelse av de bundna krafter inom samhället, som *Fredrika Bremer* gjort sitt för att väcka och lösgöra. Det var arvet från henne som här gick igen.

Detta var ingen ringa ting att förvalta. Men det kan sägas, att under de fyrtio år som gått sedan den dag förbundet tog gestalt och fick sitt förpliktande namn, har ett troget, sammanhängande arbete bedrivits i testamentets syftning. Efter Esselde själv och de som först stodo i ledningen kommo också en *Agda Montelius* och *Gertrud Adelsborg*, vilkas trovissa entusiasm och hängivenhet förde mången sak till seger. Som rätte testamentsexekutorer stå de två förvisso i all tid i förbundets annaler.

Linjerna för förbundets verksamhet under de fyrtio år som gått, de grenar av praktiskt och på olika områden utbildande arbete, som tagits upp, de direkta landvinningarna i kvinnornas intresse, som kunnat inregistreras, äro i denna tidskrifts spalter ej nödvändiga att nu gå in på. De äro tillräckligt omtalade och kända. Det viktiga är att på den vilopunkt som en tillryggalagd 40-års-

period erbjuder dröja och se till huru vi, som nu stå uppe i arbetet, förvalta Esseldes testamente.

Utåt slår närmast i ögonen den livaktighet som betecknas genom tillkomsten av de många nya kretsarna. Från *Ystad* till *Skellefteå* räknar förbundet nu sina lokalavdelningar, och från samtliga 29 kretsar komma rapporter om livlig verksamhet och aktivt intresse för *F.-B.-F:s* syften. Det är de tre senaste åren som markera denna vidgning utåt, efter 1921 års omorganisation och revidering av förbundets stadgar. Esseldes plan hade alltid varit att samla kvinnorna i hela landet i en sammanslutning. Mera målmedvetet och effektivt än förr har detta nu gjorts, och arbetet härmed pågår alltjämt, också med gynnsamma utsikter för ett alltjämt sig vidgande resultat. Förbundet har vuxit ut till en riksorganisation, således med en ofantligt mycket vidare utlagd intresserayon och förstänkt inflytelsesfär. Det må väl sägas att detta är ett steg i rätt riktning. *Associationens* idé och den därigenom vunna styrkan var det bärande i Esseldes förbundsplan. De många kretsarna ute i landet äro de nya, livsfriska skotten av denna idé.

Granskningen inåt är svårare att fullföra. Stå också vi i arbetet med den spända kraften, glöden i vårt hjärta och den segerbetvingande tron som pionjerna och de som närmast efter dem förde förbundets sak framåt ägde?

Svaret är ej lättgivet. En annan tid, med andra och nya förhållanden skapar även rent psykologiskt nya förutsättningar. Den nuvarande tiden specialiserar och mekaniserar — det kan nu inte

hjälpas — även en verksamhet sådan som förbundets på ett sätt som inte förr varit fallet. Det är i mycket ej längre personerna som komma till tals med varandra. Det är instituterna, organisationerna som föra underhandlingarna. Visserligen med en personlig förmedlare som mellanhand, men denna då i själva verket blott den automatiska rösten för sammanslutningen som finns bakom. Konsekvent verkar detta tillbaka till själva andan i vilken det arbetas. Det blir mera av metodiskt förelagda uppgifter, som skola entledigas, och detta framkallar — och förutsätter — mera av systematiskt och noggrann uppmärksamhet än av personlig intensitet och glöd för den sak det är fråga om. Det ideellt-principiella är genom själva utvecklingen undanskjutet för de rakt in i livet gripande praktiska detaljerna, som måste klaras ut, och det gäller mindre vinna människor för en idé än att få grupper som sådana att verka för praktiska måls vinnande. I vida högre grad än förr är nyktert sakresonerande nödigt med handling ut härifrån. I flertalet fall är det fråga om det direkta ordnandet av de praktiska och ekonomiska betingelserna för vår ställning inom stat, samhälle och på arbetsmarknaden.

För att i rätt mening förvalta Esseldes — och med det Fredrika Bremers — testamente är emellertid det för oss viktiga, den principiella striden i stort taget levererad och vunnen, att på den punkt vi nu stå ej låta arbetets praktiska sidor skymma den där bortom oföränderligt liggande idén som varit och förblir den lyftande och framåt bärande faktorn för det verk Esselde organise-

rade fram. Detta är vad vi framför allt ha att besinna i den överblickens stund 40-årsdagen ger oss. Det springande livet i vårt arbete kommer i verklighet blott i den mån vi bakom dettas praktiska detaljer hålla fast det skymtande, oupphinneliga målet: det fullkomliga samhället. "Det är du, himmelska syn, som tvingar mig, som, en gång skådad, en gång fattad, gör det mig omöjligt att nöjas med det halva, oklara och ofullkomliga", ljöd Fredrika Bremers bekännelse. Den innebar hemligheten av hennes aldrig sviktande framåtsträvan. Samma höga idésyn är oss nödig, den ensam ger oss vilja, kraft och entusiasm nog att komma fort med Esseldes testamente. Den sätter standarden för dagarnas arbete i själva dess praktiskt sobra form.

ELLEN KLEMAN.

F.-B.-F:s 40-årsdag. Fredrika-Bremer-Förbundet kommer att högtidlighålla 40-årsdagen av dess stiftande, som infaller den 3 december, med en minnesfest på Grand-Hôtel i Stockholm denna dag. Högtidstallet hålles av förbundets ordförande, fru Dyrssen, varefter fröken Axianne Thorstenson talar om förbundets verksamhet nu och dess framtid. För musikavdelningen vid festen står fru Alice Tegnér, vilket i sig är tillräckligt omnämmande. Efter själva minnesfesten anordnas samkväm med servering.

Stina Quint död.

Det är inte allt för många människor förunnat att leva upp till det bästa av sina förutsättningar. Stina Quint kunde och gjorde det.

Vad som var känsla och önskan inom henne omsatte hon i vilja och handling. Drömmarna gjorde hon till verklighet.

Det var den tidiga ungdomsdrömmen för egen räkning att komma åt böcker, läsa, lära. Det var den senare, ännu mera viljefordrande, att ge åt de många svenska barnen, på skuggsidan, god, rolig, eggande lektyr.

Bägge delarna satte hon igenom. Det sista blev hennes livs stora arbete.

När den unga lärarinnan nere i Nyköpingstrakten i början på 1890-talet startade *Folkskolans Barn-tidning* skedde detta till trots att hon från just de håll, hon räknat på stöd och uppmuntran, allvarligt avråddes från risken av ett sådant företag som att ge ut en tidning. Men Stina Quint släppte inte sin idé. Och när hon vände sig till Esselde för att höra hennes mening, möttes hon av det livligaste intresse för sin plan och bestämd och varm uppmuntran att sätta den igenom.

Nu tog fröken Quint på allvar itu med uppgiften att skapa en god och billig tidning för barnen, och 1892 på våren kom första numret av *Folkskolans Barn-tidning* ut. Redan första året räknade den ett antal av 4,000 prenumeranter, vilket sedan var i ett ständigt stigande. Lärarekårens intresse hade vunnits för företa-

get, och genom folkskolorna över allt Sveriges land spriddes nu den lilla tidningen, till vilken den energiska redaktisen lyckats förvärva bidrag från våra förmästa både författare och tecknare. Snart nog var redaktisen också färdig med att ge ut en hel liten serie julkupationer, jultidningen *Julkuppen* och de små nu så välbekanta julbarnböckerna *Guldslottet*, *Lilleputt*, *Trisse* och *Rosengull*.

Arbetsbördan växte, och ehuru fröken Quint vid sin sida som hjälpare fått den goda vännen och skickliga medarbetaren fru Lilly Hellström, måste hon snart nog lämna sin lärarinneverksamhet och helt ägna sig åt arbetet med *Barn-tidningen*. Det blev naturligt nog huvudstaden hon valde att slå sig ned i, och där hon sedan — med undantag av de nästan årliga kära resorna till Söderm — också kom att tillbringa sitt liv.

Lyckosam även ekonomiskt taget såg sig fröken Quint i stånd att av revenyen på det redan till sitt syfte ideella arbetet också på annat sätt verka gott och hjälpande. En avsevärd procent av behållningen på sina julkupationer avsatte hon under årens lopp till stipendier åt lärare och lärarinnor för att bevista sommarkurser, till understöd av sjuka småskollärarinnor och till resestipendier. De summor, som för dessa ändamål av fröken Quint utdelats, utgöra ett verkligen imponerande belopp.

Stina Quints varma, starka och energiska natur sökte sig ännu andra vägar till verksamhet och nytta. Snart nog

var hon med i de allmänna och sociala intressen som rörde sig i tiden. Den kvinnliga rösträtten fann i henne en pålitlig och offervillig anhängare, hennes starka rättfärdighetssinne kom henne osvikligt att reagera på alla de punkter där sed eller fördom orättvist ställde kvinnorna tillbaka för männen. Under en lång följd av år var hon medlem av Stockholms F. K. P. R:s styrelse och skötte kassaförvaltarens säkerligen ganska tyngande värv.

När Veckotidningen Dagny startades 1908 åtog sig Stina Quint också här kassaförvaltarens uppgift, och under en följd av år offrade hon av sin dybara tid för det nya tidningsföretagets skull.

Stina Quint som så starkt övertygat varit med i arbetet för kvinnornas fullberättigade medborgarskap blev en av de tidigare kvinnliga stadsfullmäktige i Stockholm. En rad av andra förtroendeuppdrag inom det parti hon tillhörde, de moderata, tala om hennes aktiva politiska intresse och att man ivrigt tillvaratog och uppskattade detta. Vid första kammarvalen 1921 blev hon suppleant för riksdagsman för Stockholms stad.

Hennes senare år fylldes av det stora intresset för Stockholms stads skyddshem för flickor på Eknäs. Själv hade hon på uppdrag sökt ut platsen för hemmet och offrat möda och besvär för dess lyckliga startande. Under fem år stod hon sedan som vice ordförande i styrelsen och som hemmets inspektis, men just denna höst hade hon dragit sig tillbaka från detta värv — hyllad och tackad för det stora och kärleksrika arbete hon nedlagt på det.

Av Kvinnoklubben i Stockholm och dess styrelse var Stina Quint en aktivt

intresserad medlem, och där, som överallt där hennes rika personlighet och ståtliga representativa gestalt gjort sig känd och varit synlig, står nu ett svärersättligt tomrum. En dugande och betydande människa har tagits bort från sitt arbete och sina intressen, också en varmhjärtad, levande rik natur som hade mycket att ge i den direkta kontakten personerna emellan.

E. K—N.

Dödens skörd. De franska kvinnorna ha sorg. Madame de Witt Schlumberger, de franska rösträttsföreningarnas betydande och avhållna ledarinna, har gått bort. Sedan 1912 har hon stått som ordförande i den franska rösträttsföreningen. Hennes kloka, kanske något stränga ansikte har syns främst i de franska delegationerna vid de internationella rösträttskongresserna, i Budapest, Genève och sist i Rom 1923, och man hade vant sig till att lita till hennes alltid lugna, väl avvägda, ofta på rätt ställe humoristiska, alltid redande inlägg i en diskussion som började trassla till sig. Hennes förlust kommer att kännas i det internationella arbetet liksom den känns i hennes eget land. Hon var också sedan flera år tillbaka vice ordförande i Internationella kvinnorösträttsalliansens styrelse.

Hennes stora intresse vid sidan av den kvinnliga rösträttsfrågan var den lika moralen och hon satt såväl i Rösträttsalliansens som Internationella kvinnoförbundets kommittéer för denna frågas lösning. Vid Nationernas förbunds internationella konferens 1921 i Genève angående handel med kvinnor och barn var Madame Schlumberger en av den franska statens delegerade.

Kvinnorna och domareämbetet.

Som vi kvinnor väl veta, finns det för närvarande en lag, oss given den 22 juni 1923, beträffande vilken det råder det enastående förhållandet att tidpunkten ej är bestämd, när den skall träda i kraft. Jo, på sätt och vis är det bestämt, men bestämmelsen är något obestämd. Det skall nämligen ske när det behagar Konungen att med riksdagen så besluta. Denna lag är vår behörighetslag, som skall giva oss tillträde till även de högre statstjänsterna enligt principen att kvinna är likställd med man.

Endast i ett avseende innehåller lagen en avvikelse från likställighetsprincipen, där lagen föreskriver att Konungen äger meddela särskilda bestämmelser angående villkoren för kvinnas tillträde till skyldighet att föra ordet i underrätt å domartjänst, med vilken är förenad landet.

Vi minnas från diskussionen om kvinnors lämplighet överhuvudtaget att innehava domaretjänst, att de största betänkligheterna restes mot den unga kvinnan som domare. Detta är också den ömma punkten, även om vi ej kunna anse att den unga kvinnan är olämpligare än den unge mannen. Svårigheterna ligger i att den nyblivne juris kandidat, som vill förvärva sig meriter för högre statstjänst, måste för sin utbildning söka tjänstgöring på domarekansli och "sitta ting", d. v. s. efter erhållet förordnande såsom domhavande föra ordet i underrätt å landet. Man kan vara fullt ense med riksdagen, som skriver att härav måste följa att denna maktpå-

liggande uppgift ofta kommer att handhas av personer, vilka icke äro i besittning av nödig erfarenhet och vilkas lämplighet för domarevärvet icke blivit med tillräcklig noggrannhet prövad, och man kan förstå, att när riksdagen ansåg det vara ett önskemål att få en särskild prövning av de unga männen, den ej vilde under nuvarande förhållanden på detta område genomföra likställighetsregeln.

Å andra sidan måste kvinnorna fordra att denna väg att vinna utbildning ej göres svårare för dem än för männen. Visserligen kan samma kompetens förvärfvas genom fullgörande av viss tjänstgöring i hovrätt eller större rådhusrätt. Hittills har emellertid sådan hovrätts-tjänstgöring i regel föregåtts av domareförordnande å landet och de större rådhusrätterna giva endast begränsade möjligheter.

Av dåvarande justitieminister Ekebergs yttrande i riksdagsdebatten syntes framgå, att han, fastän han ej var beredd att med nuvarande ordning giva kvinnorna samma möjligheter som männen till domareförordnanden, var angelägen om att en reform skulle kunna genomföras så att kvinnorna ej utestängdes.

Han har ock infriat sin utfästelse, då han såsom ett testamente till sin efterföljare kunde överlämna Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla två sakkunniga att inom justitiedepartementet verkställa utredning av denna fråga. Av justitieministerns anförande till stats-

rådsprotokollet framgår, att denna utredning ej blott skall avse utformandet av bestämmelserna angående villkoren för kvinnas tillträde till nämnda domarejänster utan även omfattas frågan om de unga manliga juristernas utbildning och arbetsförhållandena i allmänhet vid underrätt.

Den nya regeringen har redan till sakkunniga utsett häradshövding S. Colleen, Trollhättan, och assessor T. P. J. Pettersson.

Våga vi hoppas, att denna utredning skall giva till resultat en reform av ju-

ristutbildningen så att inga särbestämmelser för kvinna bliva erforderliga? Våga vi även hoppas, att utredningen skall bedrivas så skyndsamt, att den kungl. förordningen kan komma samtidigt med att behörighetslagen träder i kraft? Justitieminister Ekeberg förväntar att tiden härför skall bestämmas till utgången av nästa budgetår, alltså till den 1 juli 1925, om, såsom han anser det vara anledning hoppas, frågan om kvinnlig befattningshavares rätt till lön och pension vinner sin lösning vid 1925 års riksdag.

MATHILDA STAËL VON HOLSTEIN.

Nya förslag i löne- och pensionsfrågor.

I nom finansdepartementet har nyligen utarbetats en promemoria angående ordnande av kvinnliga befattningshavares avlöningsförhållanden. Promemorian ger först en översikt över det av 1921 års lönekommitté framställda förslaget (Hertha 1923, decemberhäftet) och de däröver avgivna yttrandena samt redogör för ett under departementet sedermera framställt förslag till frågans lösning. Förslaget, som för närvarande är ute på remiss hos ämbetsverk och kårorganisationer, är av synnerligt intresse, då det kan förmodas vara grundläggande för den kungliga proposition i ärendet, vilken anses given vid 1925 års riksdag.

Det nya förslaget, som promemorian innehåller, bygger på en för manliga och kvinnliga befattningar gemensam löneplan samt förutsätter att de nya bestämmelserna skola träda i kraft samtidigt för alla befattningshavare och icke, såsom lönekommittén på sin tid föreslog,

successivt i mån av befordran och nyrekrytering. Båda dessa moment innebära tillgodoseende av från kvinnohåll framförda önskemål.

Den intressantaste frågan är dock den angående promemorian ställningstagande till kravet på lika lön i lika tjänsteställning. Några större nyheter på denna punkt vore näppeligen att vänta och sådana ha ej håller kommit. Tvärtom, återuppträder här, om dels i något modifierad form, den från lönekommittén kända dualismen

För de nya befattningar i högre lönegrader, vartill behörighetslagens ikraftträdande kommer att lämna kvinnan tillträde, föreslås lika lön för man och kvinna. Likalönsprincipen kommer beträffande dessa tjänster klart till uttryck i promemorian, vilket är en påtaglig fördel.

Med avseende på de lägre lönegraderna åter, där i stort sett samtliga nuva-

rande kvinnliga statsbefattningar äro inplacerade, blir förfarandet ett helt annat. Under åberopande av att ingen svårighet föreligger att rekrytera dessa tjänster med bibehållande av den nuvarande lönenivån, föreslås att på det hela taget nu gällande löner skola äga bestånd. Genom tjänsternas inplacering i den vanliga löneplanen tillkommer emellertid ett nytt ålderstillägg, den femte löneklassen, varav följer en viss jämkning uppåt.

Det resultat, vartill promemorian i lönehänseende alltså kommer, skiljer sig endast i detaljer från lönekommitténs. Dock torde det nya förslaget såtillvida vara gynnsammare att det mera uteslutande synes stödja sig på motivet att icke tillföra statsverket väsentligt ökade kostnader under det att lönekommitténs majoritet, såsom allbekant, utom de statsfinansiella skälen laborerade jämväl med andra mer eller mindre tydligt som motiv anförda faktorer, exempelvis kvinnornas större sjuklighet och deras förmodade lägre prestationsförmåga.

Det i lönekommitténs betänkande införda förslaget om särskilda familjetillägg lämnas i promemorian åsido.

För de nuvarande kvinnliga befattningarnas inordnande i den manliga löneplanen föreslås alternativt två olika tillvägagångssätt: "en kvantitativ inplacering, avpassad så att de blivande lönerna skola i möjligaste mån sammanfalla med de nuvarande, eller en kvalitativ inplacering efter kvalifikationskrav och göromålens art samt därtill ett genomgående avdrag (8 %) å lönerna för de inplacerade befattningarna."

Lönegraderna äro angivna efter ett nyligen utarbetat förslag till revision av gällande avlöningsreglemente för statsdepartement m. fl. verk. Revisionsförslaget innefattar 20 lönegrader och för inordnande av kvinnliga befattningar utbygges det nedåt med ytterligare fyra eller tre lönegrader. Det är i dessa genom utbyggnad nedåt tillkomna grader samt i lönegraderna 1—13 som någon av de ovannämnda båda inplaceringsmetoderna, den kvantitativa eller den kvalitativa, föreslås komma till användning.

Den kvantitativa inplaceringsmetoden, alternativ I, ger något bättre löner än det andra förfarings sättet. Däremot medför det åtskilliga olägenheter. Så skulle enligt alternativ I i en del fall kvinnliga befattningshavare i förmansställning komma i en lägre lönegrad än sina manliga underordnade. Exempelvis skulle inom postverket kvinnlig stationsmästare av klass 3 inplaceras i lönegraden under brevbärarna. Flera liknande exempel kunde anföras. Givetvis får den kvinnliga överordnades auktoritet i sådana fall en betänklig handicap, vilket även i promemorian erkännes om än med försiktiga ord. Det synes orimligt, att ett dylikt inordnande av tjänster kan få bli gällande.

Med avseende på den kvalitativa inplaceringen, alternativ II, gäller att den endast i viss mån följer de för densamma uppsatta principerna. Ett inordnande av nuvarande kvinnliga befattningar uteslutande efter kvalifikationskrav och göromålens art skulle även med avdraget av 8 % i en del fall ha fört till en löneplacering, som tydligen på grund av kostnadsskäl tett sig avskräckande.

Alternativ II framställes ej heller såsom resultatet av en ren kvalitetsbedömning, utan det vidgås att på många punkter de finansiella konsekvenserna fått falla utslaget.

Den svåraste olägenheten beträffande alternativ II är emellertid något annat. I varje lönegrad upptagas nämligen två slag av löner, A-lön och B-lön; den senare, som är 8 % lägre än den förra, är givetvis i första hand avsedd för kvinnliga befattningshavare. Såväl under A som under B angivas de fem löneklasser, som uppstå genom ålderstilläggen, och såunda utbyggt föret systemet onekligen en betänklighet med den gamla tudelningen i en manlig och en kvinnlig löneplan. Men det var ju detta system, som skulle slopas!

Trots den kritik, som kan resas mot alternativ II, torde dock detta ur principiell synpunkt vara att föredraga. Dels föret det icke samma olägenheter med avseende på över- och underordnade tjänsters inbördes placering som alt. I. Dels synes det komma att te sig fördelaktigare i befördringshänseende. Härtill kommer dessutom att, även då det kvalitativa inordnandet, såsom här är förhållandet, i många fall lämnar en del övrigt att önska, det dock från denna utgångspunkt torde ställa sig lättare att arbeta fram ändringar med avseende på tjänsters placering.

Emellertid måste det sägas att intetdera alternativet är ägnat att väcka tillfredsställelse ur kvinnolönernas synpunkt — snarare då ur statsfinansernas.

I promemorian förutsattes att kvinnor skola i alla lönegrader erläggas sam-

ma avgifter för familjepensionering som män. Däremot har ställning icke tagits till spörsmålet om den kvinnliga pensionsåldern och avgifterna för den egna pensioneringen.

Emellertid har 1921 års pensionskommittés förslag till civil tjänstpensionslag i dagarna utkommit. Med avseende på den kvinnliga pensionsåldern föreslår kommittén att den bestämes lika med den manliga eller till 67 år. För kvinnliga skriv- och kontorsbiträden sättes dock i förslaget pensionsåldern till 63 år, liksom en lägre åldersgräns även förutsattes beträffande andra grupper av befattningshavare.

Vissa skärpningar i föreskrifterna rörande tvångspensionering av tjänstemän som på grund av sjukdom m. m. äro oförmögna till tjänstgöring föreslås.

Kommittén förklarar sin anslutning till principen om lika lön för man och kvinna i samma befattning och förordar under förutsättning att denna princip vinner tillämpning samma pensionsunderlag och pensionsavgifter. I den pensionstjänsteföreckning, som åtföljer lagförslaget, lämnas med avseende på de hittills för kvinnor reserverade tjänsterna tillsvidare inga uppgifter med avseende på pensionsunderlag och pensionsavgift då löneutredningen vid tiden för förteckningens uppförande ännu ej var slutförd.

Redan av denna ytterst kortfattade redogörelse för pensionskommitténs förslag torde framgå att det gamla, ofta upprepade kravet på lika pensionsålder för män och kvinnor vunnit kommitténs anslutning.

AXIANNE THORSTENS ON.

Washingtonkongressen 1925.

Sedan Internationella kvinnoförbundets senaste femårsmöte — i Kristiania 1920 — har frågan om platsen för det nästa stora ordinarie mötet, år 1925, varit ett ärende som lidelsefullt diskuterats och som visat sig särdeles svåravgjort. Inbjudningar framfördes i Kristiania från Förenta Staterna, England och Jugoslavien, men avgörandet framsköts till det kommande exekutivmötet i Holland 1922. Där blev Förenta Staterna det segrande landet, med Washington som designerad kongresstad, trots att man väl var betänksam med avseende på den långa och dyra resan dit.

Så kom frågan åter upp på det senaste exekutivmötet, i Köpenhamn i våras. Betänkligheterna gent emot Washington växte under själva överläggningen om det där bestämda mötet, och då ej heller närmare upplysningar om de praktiska arrangemangen för resan och mötet framlagts från U. S. A., kom en önskan fram om eventuell ändring av plats. Efter diverse förhandlingar och ett telegrafiskt meddelande till U. S. A., beslöt så den internationella styrelsen att med upphävande av Haagbeslutet mottaga en från Österrike framkommen inbjudan. Salzburg blev den ort där femårsmötet skulle hållas.

Vid närmare besinning tycktes det emellertid i Amerika ha visat sig att man inte var sinnad att släppa ifrån

sig det kommande femårsmötet. Under sommarens lopp upptogs åter på begäran från U. S. A. frågan om platsen för mötet inom den internationella styrelsen, och förnyad omröstning verkställdes per korrespondens. Troligen var det det av amerikanska nationalförbundet anskaffade storartade resebidraget av 20,000 dollars samt erbjudandet av gästfrihet för samtliga delegerade de fjorton dagar kongressen pågår, som gjorde att denna omröstning, i motsats mot vad förhållandet varit i Köpenhamn, utföll till Washingtons fördel.

Där kommer således I. C. W:s instundande femårsmöte att hållas, tidigt i maj nästa år. Förhandlingarna äga rum i den byggnad, "Minneshallen", som tillhör föreningen "Revolutionens amerikanska döttrar" och som av dennas styrelse ställes till förfogande.

Nu gäller det för Sverge att bli representerat vid Washingtonkongressen. Det är inte ringa svårigheter som skola övervinnas, resekostnaderna äro svindlande höga och frågan är om Sverge över huvud taget har att vänta sig någon del av det amerikanska resebidraget. Grunderna för dettas fördelning är man ej på det klara med.

Dock kvarstår som en nödvändighet att representanter för Sverge ej få fattas vid denna stora internationella samling av representativa kvinnor.

Kringblick.

"I nederlaget bor segern". Sämre motto än detta kan sättas över rapporten om en stor besvikelse. Norskorna, som så kraftigt tagit i med sin "enhetsfront" för att föra fram sina krav vid de nyss förrättade stortingsvalen, ha icke ens förmått bevara den enda förutvarande kvinnliga stortingsledamotens, fröken Karen Platou, plats i folkrepresentationen, så mycket mindre kunnat få in några nya kvinnliga stortingsmän.

Tidningen Norges kvinder tappar emellertid ej modet och det är den som talar om seger i nederlaget. Och det ser ut som om Norges kvinnor ämnade ställa sig så att de inte vidare behöva tigga männen om platser vid ett kommande val.

"Enhetsfronten" vill inbjuda samtliga kvinnoorganisationer till samling om sitt program, hittills har den endast begärt att kvinnorna inom sina partier ville arbeta för accepterandet av de sociala önskemål "Enhetsfronten" satt upp såsom en speciell kvinnornas uppgift att arbeta för.

"— så kunna vi tillsammans rådslå om bildandet av ett kvinnornas politiska landsförbund", säger den norska kvinnotidningen helt enkelt.

Ha vi en politisk enhetsfront, menar den, kunna vi sätta upp de kvinnor vi begära inom de olika partierna och föra igenom våra önskingar inom paristyreiser, på landsmöten och partiprogram.

Men, lägger Tidens Kvinder till, skulle detta ändå inte lyckas "ha vi en sista utväg!" Tillägget är ominöst och torde innebära något som herrarna göra klokt i att i tid besinna.

Englands parlamentsval. Det engelska valresultatet, just nu känt, har gått hårt ut över de kvinnliga parlamentsledamöterna. Detta emellertid icke i deras egenskap av kvinnor, den politiska situationen har i denna stund varit emot dem. De fem förutvarande kvinnliga parlamentsmedlemmar, som icke återbördats till underhuset, voro samtliga liberaler eller representanter för arbetarpartiet, och situationen var nu sådan, att de, utan att vara av sina partier illa placerade, ströko

med i de demokratiska och liberala idéernas stora nederlag vid årets valkampanj i England.

The Woman's Leader kan emellertid med glädje annotera att Lady Astor återvänder triumferande till parlamentet med ökad röstmajoritet. Det samma är fallet med hertiginnan av Atholl. Engelskornas tredje speciella representant i underhuset är den nyvalda Miss Ellen Wilkinson, som står ytterligt långt till vänster om sina två äldre kamrater i underhuset, hon tillhör arbetarpartiets yttersta vänstra flygel. Det är Lancashires kolgruvedistrikt som sänt henne till parlamentet, och den engelska kvinnotidningen menar att hon nog är ett rätt så eldigt element. Emellertid har hon graduerat vid Manchesters universitet och är sedan några år tillbaka styrelsemedlem i riksförbundet av fördelade och förenade arbetare.

U. S. A. som numro 1. Amerika kommer med den stora trumfen. Mrs Ferguson är vid detta laget, med en röstövertikt av 80,000, faktiskt vald till guvernör för Texas. — icke som en kvinnornas kandidat, kämpande för kvinnornas rättigheter och intressen", skriver The World (New York), "utan som en medborgare i Texas, kämpande för staten Texas' frihet". Särskiljandet synes föga lyckligt. Om Mrs Ferguson skall prisas som segervinnaren över den reaktionära och hemlighetsfulla föreningen Ku Klux Klan, vilket det går ut på, behöver detta näppeligen vara i motsats till "kvinornas rättigheter och intressen". När Mrs Ferguson nu tar statsledningen i det stora Texas torde det återstå att se om hon ej, med guvernörens makt och myndighet, känner som en av sina främsta plikter att hävda just för kvinnornas räkning den lika frihet som För-enta Staternas oavhängighetsakt deklarerat som varje medborgares, men som en reaktionär våldsförening av Ku Klux Klans mera än egendomliga sort kränker på snart sagt alla punkter.

Det torde också kunna sättas i fråga om ej detta epokgörande guvernörsval i mycket bestämts just genom kvinnors röster.

För övrigt kan det förtjäna att nämnas att Mrs Ferguson i detta ögonblick har en vicekollega i sitt grannskap. Under guvernören

Hinkles tillfälliga frånvaro från Nya Mexico är där nu som ställföreträdande guvernör insatt en Mrs Soledad Chacon.

Indien alltjämt i frammarsch. Det är fullkomligt ovederläggligt att det är utan för Europa som man för närvarande möter erkännandet av kvinnornas insatser i det offentliga. Också ett tidens tecken! Vad som här nu bör annoteras är att Indien valt sin första kvinnliga parlamentsledamot. Detta är samtidigt ett erkännande av och en seger för en indisk kvinnlig läkare, dr Lukhose Ponnen. Dr Ponnen har utnämnts till statsläkare (Darbar) vid kvinno- och barnsjukhuset i Trivandrum, huvudstaden i Travancore. Med denna beställning följer automatiskt säte i lagstiftande församlingen. Vid avläggande av medlems-eden möttes dr Ponnen av en hjärtlig ovation från sina manliga kamrater, och när hon i sitt jungfrutal framlade sina krav ur sjukvårdssynpunkt gratulerades hon av ett antal medlemmar, vilka uttryckte sin glädje över att regeringen genom hennes utnämning befordrat till parlamentet en så värdig representant som dr Ponnen.

Världen rör sig, trots allt.

Svenska Kvinnornas Nationalförbunds styrelse samlades till ordinarie höstsammanträde fredagen den 17 okt i Lyceumsklubbens lokal, Stockholm. Sedan en del föreningsärenden handlagts lämnade dr Malin Wester-Hallberg en översiktlig rapport av I. C. W:s exekutivmöte i Köpenhamn förlidna maj samt överläggningarna inom respektive permanenta internationella kommittéer.

Grevinnan Fanny von Wilamowitz-Moellendorff redogjorde därpå för den konferens till krigsorsakers förekommande, som förliden vår under Lady Aberdeens ordförandeskap varit sammankallad i London och vid vilken grevinnan Wilamowitz närvarit i egenskap av S. K. N:s representant. I kortare resuméer återgav hon det väsentliga av vad som sagts av de 50 talare, som haft ordet vid denna internationella samling, där 32 länder och 22 olika kvinnoorganisationer voro företrädna.

I några korta drag skisserade därefter fröken Ellen Kleman kvinnokongressen i Hälsingfors sistlidne juni.

Över Fredrika-Bremer-Förbundet och dess uppgifter höll fröken Axianne Thorstenson, Stockholm, den 20 oktober ett föredrag i Västerås, i Flickskolans aula. Efter föredraget tillsattes en kommitté för att undersöka förutsättningarna för en F.-B.-F.-krets' bildande i Västerås. Sammankallande ledamot i kommittén blev fru Elisabeth Fåhrens.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Gävlekretsens oktobersammanträde ägde rum den 21 å Grand Hotel, varvid bl. a. behandlades ärendet angående tecknandet av andelar i Föreningen Årsta; beslutet blev att kretsen tecknade sig för tvenne andelar. Fru Mabel Ramsjö lämnade en redogörelse för F.-B.-F.-s årsmöte i Stockholm i våras, i vilket hon deltagit i egenskap av Gävlekretsens ombud. Härefter följde föredrag av fil. kand. Magnhild Fulton över ämnet Leo Tolstoys dramatiska arbeten. Kvällen avslutades med samkväm och tesupé.

Halmstadkretsen hade den 24 oktober anordnat offentligt föredrag samt aftonunderhållning i Teatersalongen. Fröken Ida von Plomgren, Stockholm, var aftonens talare och ämnet: Vilken bana skall jag välja? (de unga flickornas yrkesval). På föredraget följde några musiknummer och därefter framställdes enaktaren "En afton hos Fredrika Bremer", bekant sedan en föregående soaré inom kretsen och nu som då mottagen med stort bifall av den talrika publiken.

Hälsingborgskretsen öppnade fredagen den 24 oktober sina nya lokaler vid Drottninggatan 9 med ett enkelt samkväm.

Det var en talrik och intresserad samling "Fredrikor", som infunnit sig för att skärskåda det nya hemmet — resultatet av många

månaders ihärdiga arbete — vittnesbördet om sammanhållningen och offervilligheten bland medlemmarna.

Vid sammanträde den 3 april erhöll kretsen meddelande, att doktor Martha Henning ändrat sina dispositioner angående Gamlegård och istället för de lokaler, som kretsen under vintern disponerat, erbjudit den tre mindre rum på nedre botten i Gamlegård. Kretsen avböjde anbudet med den motive-ring, att de erbjudna lokalerna icke vore tillräckliga för dess behov. Däremot antogs med tacksamhet vid samma tillfälle, dr Hennings erbjudande av 1,000 kr. om året under fem år till upplysningsbyråns verksamhet. Då ett starkt intresse för anskaffande av egna lokaler emellertid gjorde sig gällande inom kretsen, utsändes garantiteckningslistor, och innan några veckor tecknades en garantisumma på omkring 10,000 kr., avsedd för hyresutgifterna under tre år. En auktion på varor, skänkta av medlemmarna, anordnades i slutet av maj. Gåvor, större och mindre, strömmade in, var och en ville lämna sitt bidrag, och auktionen inbragte nära 4,000 kr. till möblering och utrustning av den nya lokalen. Centralt belägen, lagom rymlig och inredd för kretsens behov, tycks den motsvara alla förväntningar. Den stora samlingsalen är hållen i varma, hemtrevliga färger, matsalen ljus, i aptitligt blått och vitt, biblioteket (där också upplysningsbyrån är inrymd) något tyngre med sina bokhyllor och mörka ekmöbler. Ett rum för husföreståndarinnan, kök och förrådsrum äro praktiskt och ändamålsenligt inredda. — Med synbar glädje och belåtenhet togo "Fredrikorna" sitt hem i besittning.

Ordföranden, fröken Signe Wennberg, hälsade de närvarande välkomna, uttalade sin glädje över att kretsen hunnit så långt i sina strävanden och sina förhoppningar om att företaget skall kunna föras till fullbordan, och allt arbete sålunda bli till nytta och välsignelse. "När vi ifjol", yttrade tal, "vid denna tid skulle tillträda de lokaler, som då åt oss upplåtits i Gamlegård, yttrade jag i det tal, jag då höll, att vi stodo vid en milstolpe, inför ett nytt skede i kretsens utvecklingshistoria. Jag förstod ej då, hur sant jag talade. Nu förstår jag det bättre. Ty när vi ej längre fingo disponera de upplåtna lokalerna,

kände vi det alla som ett oavvisligt krav att låta utvecklingen gå framåt, ej tillbaka. Vi hade under en kort tid haft glädjen av att äga ett hem, en samlingspunkt, en skyddad vrå, där vi kunde samlas i allvar och glädje. Vi hade lärt oss hålla av denna tanke så varmt, att vi ej kunde släppa den. Vi hade kommit till klarhet om, att dr Henning hade rätt den gången hon startade oss, nämligen däri att kvinnorna i vår stad behöfde egna lokaler. Och när vi då stodo inför möjligheten att mista dem, då stod allt detta klart för oss. Den entusiasm och offervilja, som grep medlemmarna, då frågan om eget hem skulle avgöras, vittnar alltför tydligt om vad vi ville."

Efter en blick tillbaka på gångna tiders kvinnor, märkeskvinnorna, som genom sin starka känsla för de sociala plikterna och genom sitt arbete i samhällets tjänst blivit oss ett föredöme, framhöll tal. den stora betydelsen av solidaritet kvinnorna emellan och föreningsarbetet som ett medel härtill. "Så", slutade tal, "skulle jag vilja, att vårt nya hem bleve av bestående värde, bleve en plats, där arbete, glädje och trevnad ginge hand i hand — att det bleve en makt, som kunde locka fram de bortglömda eller skygga, att samvaron här kunde väcka många tankar och spörsmål till liv, varigenom nya vidder öppnade sig för våra ögon och gjorde oss mera mogna att möta de krav, som ställas på oss, och mera angelägna att göra en insats i vårt stora samhälle."

Därefter vidtog ett animerat samkväm. Efter tesupén sjöng fröken Elsa Strömberg, ackompanjerad av fru Ragnhild Schlyter.

En överraskning av angenämaste slag bereddes medlemmarna av fru Gerda Lundequist, som reciterade ett par dikter, mottagna med den största tacksamhet.

Den 27 oktober höll fröken Ida von Plomgren offentlig föredrag å samma lokal över ämnet "Vilken bana skall jag välja? (Våra flickors yrkesval)."

Omkring 250 personer, däribland en hel del unga flickor, åhörde med stort intresse det instruktiva föredraget. Därefter följde samkväm med tesupé och sång av fröken Alma Löfquist med fröken Bertha Åhlund vid pianot.

Stockholmskretsens aftonkurser öppnades måndagen den 22 sept. med upprop av kursdeltagarna i Jakobs folkskola, vilken lokal nu förvärvats för kurserna. Föreläsningar och undervisning fortgå i huvudsak efter samma linjer som förut. Efter förrättat upprop höll fru K. Borell föredrag om De svenska folkvisorna, illustrerat av genom henne själv föredragna, för de olika grupperna representativa folkvisor.

Den 14 nov. hade kretsen med anledning av det föreliggande förslaget till lärlingslag

diskussionsmöte i Grand Hotels vapensal, varvid fru Gertrud Rodhe inledde diskussionen med att tala över ämnet: Bör husligt arbete läggas under lärlingslag? Den särdeles livliga diskussionen inleddes med inlägg av undervisningsrådet N. Fredriksson, rektor Maria Aspman, ordföranden i Hembiträdesföreningen fröken Hanna Grönvall. Uppfattningen av laga önskvärdhet och meningarna om svårigheten att i den inpassa det husliga arbetet bröto sig starkt. Ingen resolution antogs.

Notiser från bokvärlden.

Barbarens son. Berättelse av *Hilma Angered-Strandberg*. Företal av Ellen Key. Hugo Gebers förlag.

En röst tystnar och människorna glömma så fort. Eller de tro att tystnad betyder ett avslutat skaparliv.

Det är omkring ett kvartsekel sedan Hilma Angered-Strandberg skickade ut sina ypperliga Amerikaböcker och då hon nämndes i rang med våra mest framstående författare. Sedan kom *Lydia Vik* och ett par smärre reseböcker. I snart ett tiotal år har hon därefter inte synts bland den producerande mängden av författare. På vanligt enkelt maner har man således upphört att räkna med henne.

Plötsligt ligger ett fullt färdigt mästerverk med hennes namn på mitt i den brokiga samlingen på bokhandelsdisken. Historien om Giovanni snidaren, vars liv var högsta och renaste skaparvilja, är given med konstnärlighetens hela levande puls och intensitet och bär därmed det lödigas prägel. Man kan undra över att den åldrande författarinnan kunnat få det kämpande starka livet självt in i sin bok, så som detta är fallet. Svaret kan endast vara att hon själv ännu äger bevarad och stark den benådade konstnärens skapande kraft.

Lidelsebräddad bygger sig Giovanni själskamp för verket, som han vet givits honom att skapa, fram mot bakgrunden av den italienska medeltidsstadens brokigt färgstarka liv och den lilla fiskarbyns eländiga nästen, den historiska miljön framförd med praktfull och mustig penselföring. Lika omedelbart och livfullt som Hilma Angered-Strandberg en gång återgav synerna som mötte hennes ögon där borta i den Nya världen, har hon här givit i levande bilder scenerierna, som kunskapen om medeltidens liv tillsammans med hennes skapande fantasi ställt fram för hennes inre öga. Men hur skickligt målade detta än gjorts, detta är blott ramen till det väsentliga i boken — det blodiga martyrium hon i Giovanni bildsnidaren blottar som konstnären evigt oundvikliga del när han håller fast det han högst anar i ett grepp som intet av denna världen tillåtes lossa på.

Silverforsen. Roman av *Elin Wägner*. Albert Bonniers förlag.

”Berättelser ur vardagslivet” skulle man på sitt sätt kunna begagna som rubrik för Elin Wägners två sista romaner. Den namnlösa liksom nu *Silverforsen* är histo-

rien om händelserna dag för dag inom en familjekrets. Men denna avgränsade vardagslivsvärld vidgar sig under förf:s formande hand till rymder där människoödens lott och del läggas bara och där det invändas enahanda små händelser hänsynslöst fejas bort av makter i människorna, som komma upp ur djupen. Allt under det vardagen går sin jämna gång.

Det är en för Elin Wägner speciell berättarekonst, denna, som så ytterligt diskret begagnar sig av yttre händelseresurser och så vibrerande känsligt tar upp det inre livets nyanseringar och omkastningar. Utan tvivel är den byggd på uppoffringar — och når därför så högt. Det slagfärdiga pikanteri, som kännetecknade Elin Wägners tidigare författareskap och som utan all fråga var i hög grad roande, har sobrats ned till en så att säga inifrån lysande, stillfärdig humor, som står bortom varje pockande på uppmärksamhet men som just därför är av utsökt raffinemang. Den hör också intimt samman med den fördjupade människoskildringen i hennes senare böcker.

Silverforsen är för övrigt berättelsen om en som kommit så långt att det oväsentliga icke längre är väsentligt för henne.

Vila och arbete jämte andra föredrag i praktisk psykologi av *Emilia Fogelklou*. Albert Bonniers förlag.

Att med så god och helgad vilja lysa in i människornas själar som Emilia Fogelklou gör det i sina psykologiska inblickar är i sig en kärleksgärning.

När detta därtill är förenat med hennes tränade tänkande, skarpa slutledningsförmåga och verkliga kunskap om människoandens vägar blir en bok som denna en styrkekälla av oändligt värde. Praktiskt nära kommer hon oss i det, hon dömer ut och i det hon lär oss. Och ständigt håller hon utblicken öppen från tingens till andens liv.

Vi fraskilte Barn. *Ved et av dem.* H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Kristiania.

Så gripande är denna bok skriven att man nästan drives att taga dessa utan tvivel personliga och fullt autentiska upplevelser också som allmänt typiska. Barnet har levat igenom alla dessa pinor genom faderns och moderns skilsmässa, liksom all denna vända genom dessas omgiften var och en på sitt håll. Säkert också nålstyggen, glåporna och annat mera från omedvetet grymma barnkamrater och även från annat, mera ansvarigt håll.

Detta medgivet kan man emellertid icke utgå ifrån att en så överkänslig skildring som denna av vad ett barn tillskyndats av lidande genom föräldrarnas skilsmässa verkligen är typisk. Men det är mycket nog att lidande vållas det, att slitningen i ömhetskänslan för den ena eller den andra av föräldrarna blir dess erfarenhet, att hemmets helhet brytes upp, och den norska författarinans bok är i vilket fall som helst ett memento väl värt att besinna.

Vi fraskilte Barn har kommit ut i översättning på Norstedt & Söners förlag.

E. K—N.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm*. Redaktions-tid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett n:r i veckan.
Redaktris: *Anna Hammar dahl*. Adress: *Pipersgatan 9, Stockholm*. Utgår till skolhusen, speciellt å landsbygden, över hela Sverige. Kommunernas annonsorgan vid ledigförklarande av skoltjänster.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS BYRÅ

48 KLARABERGSGATAN 48

UPPLYSNINGSBYRÅN

RIKSTEL. 27 62.

ALLM. TEL. NORR 58 50.

ÖPPET 11—4.

Upplysningar lämnas rörande kvinnliga arbetsområden, utbildningskurser, löneförhållanden m. m.

INNEHÅLL. ✓

Esseldes testamente. Av Ellen Kleman.

Stina Quint död.

Kvinnorna och domareämbetet. Av Mathilda Staël von Holstein.

Nya förslag i löne- och pensionsfrågor. Av Axianne Thorstenson.

Washingtonkongressen 1925.

Kringblick.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Notiser från bokvärlden.

Ledig annonsplats!

A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564

Rika Tel. 8987

FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDERAS

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

— SJUKKASSA —

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen: KLARABERGSGATAN 48"

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**